

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felolós szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

A jövő generáció problémái

A jövő erdélyi magyar nemzedék nevelésének problémája rajzolt baljós kérdőjelekkel lelkünkbe a református lelkészek marosvásárhelyi értekezletén. Makkai Sándor püspökhelyettes volt az, aki lelkészárságát keresztül Románia egész magyar kisebbségének figyelmét főlhívta arra, hogy a halomnak a kisebbségek kulturértékeit rendszeresen gáncsoló törekvéseivel szemben nem elég az impotens kesergés s meddő dög a felelősségnek áthárítása is a nyers szakra.

Makkai Sándor jövőt illető aggályai elcsúsznak mindenív, ahol humanitárius, szabad és a civilizált ember életszínvona-
rat szorongó magyar szivekben láthatat-
tául is fülel a legérzékenyebb felvő an-
ténia: a gyermekeink sorsáért való félelem.

Tényleg: a nevelés mostani rendszeré-
nek állandósulása mellett Romániában csak-
nem százszázalékosan veszélyeztetve van
a lehetőség, hogy a mi generációnk ki-
nyitja után akár a maihoz hasonló vezető-
ré is legyen a lecsatolt magyar tömegek-
nek. De nemcsak vezető-elemek hiánya, ha-
m a magyarságnak polgári pályákon ki-
mátos folytonossága is megszakadással
nyezet, ha idejekorán nem fogunk hozzá.
A jövőnk kiformálásába józanul, gyakor-
tilag beleavatkozzunk.

A püspökhelyettes a benne felmerült
áltó kételyeknek nemcsak hangot adott
marosvásárhelyen, de egykezett mindjárt
megjelölni azt az irányt is, amelyen haladva
pályalehetőségek a kisebbség számára
bejavitathatók.

Csak hogy éppen itt, a pályaválasztás
szentes megjelölésénél, amikor Makkai Sán-
dor a reális követelményekkel igyekszik
számolni: — lépnek előtérbe nála olyan öt-
letek, amelyeknek gyakorlatiasságához leg-
amarabb férköznék komoly kételyek. Egy-
ről ugyanis a püspökhelyettes azt kifogá-
olja, hogy az erdélyi magyar ifjúság olyan
pályákra tödül, amik külföldön könnyebben
használhatók, mint Romániában, másfelől
használnak az orvosi, ügyvédi, mér-
nöki, írói és művészi pályákat ajánlja az
ifjúság által követendőnek.

Makkai Sándornak e pályák ajánlásá-
n igaza volna, hogyha Románia jelenlegi
alki dispoziciója éppen a magasabb képzett-
ség (középiskolai érettségi és egyetemek)
ajánlása elé nem hömpölygette volna oda
beleve a türelmetlenség barrikádait. Jól
tudjuk és tanévek végén megismétlődő
zisztémává jegecesedett már, hogy a ki-
sebbségekhez tartozó tanulókat nem asze-
rint rostálják, hogy ki mit tud, hanem asze-
rint, hogy ki hogyan tud románul s ha sokan
tudnak kielégítően, akkor aszerint: hány
percent tud a tökéletesnél valamivel gyö-
nőbb mértékben. (Wilde Oszkár ennek a
rendszernek adresszáhatta volna valamikor
azt a híres mondatát, hogy a műveltséghez
genis elegendő, hogy ha egy nyelven tud
valaki sokat, de semmiesetre sem kritériuma
a műveltségnek, ha valakinek sok nyelven
nemmi fogalma nincs). Éppen a Makkai Sán-
dor által ajánlott pályák azok tehát — az

egy ügyvédi pálya kivételével — amelyek-
nél nem az államnyelv-tudás léven a lényeg,
az ifjúság természetesen szívesebben
keres fel olyan külföldi iskolákat, ahol a
hangsúly a szaktudáson, nem pedig a nyelvi
ismereten van. Viszont ha valaki képesíté-
sét már a külföldön szerezte meg, igen való-
színű, hogy ott elhelyezkedés után tájéko-
zódott s csak végső esetben s igen minimá-
lis percent fog a végzett egyetemi hallgatók
közül bibelődni az előirt nosztrifikáló vizs-
gákkal. Távolról sem azt akarjuk ezzel
mondani, hogy magyar orvosra, mérnökre
s más szabad pályán mozgó férfiakra szük-
ségünk nincs. Sőt ellenkezőleg! Csak
hogy ezeknél a pályáknál sokkal tömegeseb-
ben kell a magyar ifjúságnak ipari és keres-
kedelmi foglalkozásokra készülnie. Nehéz-
ségek ugyan ezeken a pályákon is vannak.
Ipariskolába például Nagyváradon alig
vesznek fel nemromán születésű ifjakat. De
az ipar és kereskedelem elaszticitásánál
fogva már igazán abszurdum volna az ily-
fajta képzettség abszorpcióját is honosító
vizsgákhoz bilincselni.

Felmerülhetne ugyan az ipari és keres-

kedelmi pályák favorizálása ellenében az az
érv, hogy gondoskodni kell a magyarság-
nak egy politikai vezetőosztály kitenyész-
téséről is.

De ki mondja, hogy eltekintve a közel-
mult speciális magyar felfogásától, mely
csaknem törvényszerűleg jogvégeztséget
követelt a politikai pályán fondorkodóktól,
egy nép vezetésére művelt kereskedők, ipa-
rosok, gazdaszok, mérnökök, stb. nem vol-
nának megfelelőek?!

Makkai Sándor beszéde sokkal több
érzéssel, mint praktikummal kavarta fel a
jövő nevelésének problémáját. Hiszen a
püspökhelyettes még az írói és színészi pá-
lyákat is melegen ajánlja a jövő generáció-
nak, mint biztos megélhetést. Makkai Sán-
dor kétségtelen jóakarátának és püspökhe-
lyettesi tekintélyének valahol párosulnia
kellene gyakorlatibb férfiak koncepciójával,
de mindenekelőtt az egész magyar kisebbség
kollektív öntudatával. Akkor talán erd-
ményesen lehetne vitázni és cselekedni a
pályák megválasztásáról s a jövő magyar
nemzedékek elhelyeződése érdekében.

A kérdést mindenestre jó, ha mentől
több oldalról bolygatják és világítják meg.

Benes óhajára elutasították Apponyi kisebbségi javaslatát Duca külügyminiszter nagy beszédben felajánlotta a döntőbírói szerződést

Genéből jelentik: A politikai bizottság-
ban tegnap a kisebbségi problémáról nagy
vita támadt, amely itt-ott szenvedélyes jel-
leget öltött. Galvanusca, Litvánia képviselő-
je, megokolta azt a javaslatát, hogy külön
bizottságot küldjenek ki, melynek az a fel-
adata, hogy a Nemzetek Szövetségében
képviselet tagállamok kisebbségeinek védel-
mére külön egyezményt dolgozzon ki.

Benes fenntartotta magának azt a jo-
got, hogy Litvánia javaslata tárgyában ál-
lást foglaljon, de utalt arra, hogy a kisebbsé-
gek a Tanácsban eddigelőtt mindig igaz-
ságos elbánással találkoztak.

A szónok ellene fordult az Apponyi
Albert részéről a teljes ülésen tett
messzemenő javaslatoknak,

mely szerint a kisebbségek az állandó nem-
zeti közti bírósághoz is felelőbezhessenek. Az
eddig eljárás teljes tárgyilagosságot bizto-
sított.

De Jouvenel (Franciaország) élesen
szembefordult ezzel a javaslattal. Azt aján-
lotta, hogy

külön bizottságot küldjenek ki,
amely azt tenné vizsgálat tárgyává,
vajon a kisebbségekkel való elbá-
násban új eljárás szükséges-e.

Lord Robert Cecil (Anglia) ugyancsak a
litván javaslat ellen volt.

Comnen (Románia) támogatta Galva-
nausca javaslatát, miután az eddigi rend-
szer első és másodosztályú államokat terem-
tett.

Az olasz és a belga kiküldött hozzá-
rult lord Robert Cecil javaslatához.

Galvanusca fenntartotta javaslatát.

Benes a következő kompromisszumot
terjesztette elő:

1. Fogadják el a Tanácsnak a ki-
sebbségekről szóló javaslatát, de
utasítsák el Apponyi Albert gróf ja-
vaslatát.

2. A bizottság kebelében lefolyt egész
vitát felülvizsgálat végett utalják át a Ta-
nácshoz, azzal, hogy vizsgálja meg, mennyi-
ben adjanak helyt az annak során felmerült
követeléseknek.

Miután Robert Cecil Apponyi Albert ja-
vaslatát visszautasította és Hymans kijel-
entette, hogy Galvanusca javaslatát soha-
sem fogadná el, Galvanusca a maga javas-
latát visszavonta.

De Jouvenel és Comnen közti újabb
ellentét után végül Lord Robert Ce-
cil előterjesztésére elfogadták Be-
nes javaslatát.

Genéből jelentik: A Népszövetség tegnap
plenáris ülésén Duca külügyminiszter tartott
hosszabb beszédet, amelyben dicsérte a Né-
pszövetség pacifista munkáját. Majd kijelentette,
hogy elfogadja a Népszövetségi tanács jelentését.
E bevezetés után áttért a kisebbségi kér-
desre és

kijelentette, hogy mindazoknak az ál-
lamoknak, amelyek kebelében kisebbsé-
gek élnek, igazságos politikát kell
folytatni.

Románia politikáját a legnagyobb jóindulat

vezeli a kisebbségekkel szemben, viszont ezeknek is be kell bizonyítaniuk lojalitásukat az iránt az állam iránt, amelyben élnek. Ami a kisebbségi egyezmények módosítását jelenti, Duca külügyminiszter helyesli a litván delegátus által kifejtett szempontokat.

A genji jegyzőkönyvről szólva kijelenti, hogy Románia hű marad annak elveihez. Mindenesetre szükségesnek tartja oly szerződés létrejöttét, amely általánosabb kötelezettségeket tartalmaz, mint az eddigiek. A román politika békés érzelmeinek illusztrálására rámutat arra, hogy Románia már évekkal ezelőtt kötött szerződéseket és kész újakat is kötni, a jövőben is hajlandó döntőbírói szerződések megkötésére is.

Ünnepélyesen kijelenti, hogy Románia kész aláírni biztonsági szerződést valamennyi szomszédjával, még Oroszországgal is, amelynek már 1922-ben is tett ilyen ajánlatot.

de arra választ nem kapott. Románia ma is fentartja ezt az ajánlatát Oroszországgal szemben és elvben hajlandó Szovjetországot elismerni. Sajnos, azonban Oroszország nem ismeri el Románia területi integritását és továbbra is alaptalan pretenziókkal lép fel Bessarabiára nézve.

A román-bolgár viszonyra vonatkozólag kijelenti, hogy nem rég fogadta Bukarestben Cankof bolgár miniszterelnököt és Calfov külügyminisztert, akikkel teljes megegyezést kötött annyira, hogy néhány nappal ezelőtt a háborúból folyó utolsó vitás kérdéseket is rendezték.

Duca külügyminiszter beszéde kitűnő hatást gyakorolt az ülésen résztvevő delegátusokra és hosszabb órációban részesítették a (szónokot, Rador.)

Geniből jelentik a Radornak: A Népszövetség hatodik bizottságának ülésén Galvalancia litván delegátus javaslatot tett egy speciális bizottság létesítésére, amely a kisebbségek védelméről szóló külön egyezményt készítené elő. Az így készített egyezményt a Népszövetség valamennyi tagja aláírta. Anglia, Franciaország és Belgium delegátusai ellenezték az indítványt, viszont Románia és Lengyelország képviselői csatlakoztak ahhoz. A csehszlovák delegátus javaslatára külön bizottságnak adták ki a javaslatot tanulmányozás céljából. Gróf Apponyi Albertnek a kisebbségi jogok kibővítésére vonatkozó indítványát elvetették. (Rador.)

Fontosabb ügyek a lakásrekvíralási bizottság előtt

A nagyváradi lakásrekvíraló-bizottság az e heti ülését tegnap délután tartotta meg. Az ülésen dr. Regman Miklós prefektus elnökölt. Először dr. Dénes Sándor földbirtokos Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi)-út 36. sz. alatti lakásának az ügye került tárgyalásra. A lakást annak idején a bizottság elrekviráta Ghisoiu rendőrspektornak, azzal a megokolással, hogy Dénes Sándor dr., aki egyben háztulajdonos is, lakhat az édesanyjánál, akinek szintén lakása van abban a házban. Dr. Dénes a határozatot megfellebbezte a minisztériumba és ott kötelezték Ghisoiu inspektort, hogy azonnal költözzön ki a házból. Az inspektor azonban nem kapott még más lakást és dacára annak, hogy két belügyminiszteri rendelet is érkezett, nem költözött ki. Most a bizottság foglalkozott az ügygel és felszólították az inspektort, hogy keresen magának másik lakást és ebből költözzön ki.

Lázár Gyula, az Emilia-malom főgépésze a városban lakik, de Váradszőlősen is van egy háza, ahol gazdálkodik. Ebben a házban akarnak most egy szobát elrekvirálni. A lakás elrekvírálása ellen a háztulajdonos nevében dr. Turla Miklós kérte a rekvíralás mellőzését, mert a háztulajdonos gazdálkodik. A prefektus álláspontja az, hogy ennél fontosabb a lakásnélküliek elhelyezése. A rekvíralás fölött helyszíni szemle után döntenek.

Ugyancsak később dönt a bizottság a

Stern-palotában Horváth János tanító részére rekvírált volt Döry-féle lakás ügyében, amelyet a háztulajdonos az Ancora biztosító társaságnak adott bérbe irodák céljaira.

Dr. Ágoston Péter a zászlós, hogyan csinálta a forradalmat a honvédlaktanyában

Ezerkilencszáztizenhét év őszén az olasz harctéren St. Giovanni di Manzaw és Udine között a front mögötti parancsnoksághoz az othon lévő pótkeretekből több menetszázad érkezett, ezen századok között volt egy, a nagyváradi 4-ik honvédgyalogezred pótkeretéből is. Kötelességem volt ezen menetszázadot, mielőtt az első vonalba tolták volna, orvosilag megvizsgálni, e munkám közben bukkantam dr. Ágoston Péter nagyváradi jogakadémiai tanár népközlő őrmesterre. Nagy meglepetésemben hirtelen csak annyit tudtam neki mondani: mi az tanár ur, ön is a harcolni készülő katonák között, hiszen én úgy tudtam, hogy a tanár ur felmentést nyert a harcolás alól. Ő szóról-szóra a következőket válaszolta:

— Ezredorvos urnak jelentem alásan, igaz, hogy fel voltam mentve, de a sok gőgölgés és igazságtalan támadásokat ki akarván kerülni, önként jelentkeztem harctéri szolgálatra.

A mi parancsnokságunknál alig töltött két napot, miután az összes menetszázadokat az első vonalba rendelték. Enn aztán Ágoston Pétert — akit időközben zászlóssá léptettek elő — nem láttam, csak 1918. év őszén, mikor én is hazakerültem s amidőn már itthon a lelkekben minden készen állott a forradalomra.

Október 31-én, mint rendesen már reggel 8 órakor bent voltam a Rulikovszky-uti honvédlaktanyában, ahol az orvosi szobába úgy d. e. 10 órakor nagy zaj hallatszott fel az udvarról s csakhamar egy egészségügyi zászlós rohan be s jelenti, hogy „kiüti a forradalom”, tisztek és a legénység gyülekeznek s X főhadnagy kereti, hogy menjek én is le, mert megérkezett dr. Ágoston Péter zászlós és Székely János önkéntes szakaszvezető. Midőn az udvarra érek, különös látványnak lettem tanúja. Ágoston ugyanis beszédet akart intézni a tisztekhez, akik előttem ismeretlen okból nem akarták meghallgatni s valósággal ellenséges helyzetet foglaltak el egyik-másik velem szemben. Székely Jánost mint egyszerű szakaszvezetőt éppenséggel még megtűrték sem akarták egy olyan gyülekezésben, amelyt még akkor egy tiszt értekezletnek tekintettek a tisztek. Obrincsák ezredes már akkor nem volt a laktanyában, az udvaron törzstiszt se volt, így aztán én keltem védelmére Ágostonnak, kértem fiatalabb bajtársaimat, — kik voltak úgy 150-en, hogy hallgassuk meg a tanár urat, mit akar mondani ebben a történelmi fontosságú időben s miután mégis tartottam attól, hogy valamelyik hevesvérű, sok harcteret megjárt, sok csatában küzdő s több ízben megbeszült tiszti agressziven fog ott az udvaron az odátuduló legénység előtt viseelkedni Ágostonnal szemben, azt ajánlottam, menjünk fel

a társalgóba. Tisztársaim hallgattak reám, mindannyian a mondott terembe vonultunk. S. kely Jánost kivéve, aki a legénységi szobák kereste fel s ott magyarázta a katonák számára a forradalom jelentőségét. Úgy emlékszem, hogy társalgóban ismételve kértem bajtársaimat, hogy életük ezen fordulópontján hallgassuk meg a nagy méltósággal a tanár urat. Ágoston nagy szédet tartott, történelmi visszapiantást vet a Habsburgokra, akik 400 esztendőn át nem tettek egyebet, mint szipolyozták, sanyargatták, szerencsétlen Magyarország népét nemzeti önbség nélkül, a Habsburgok a népi jogok és népszabadság megalkodott és adóz ellenségei voltak, hamis jelszavakkal belevitték a dolgozó embereket millióit a háborúba, ahol százezrek pusztultak el s ugyanannyian váltak rokkantakká, azonkívül ezrével szenvedtek az özvegyek és árvák, melységes fájdalommal siratták az idegen célokat szolgáló, háborúban elesett hadi zátartozókat. Fulmináns szavakkal ostromozták az osztrák ház csatlósait, a gőgös, feudális arisztokratákat, akik jobbjágyi módon kezelik a népet, most is, de csak eddig kezelték, mert most az ideje, hogy megszabaduljunk örökre a despotizmusától. Ágoston Habsburgoktól s így a nép most már magát fogja magát kormányozni, felhívta a népet a tisztikart, hogy álljon a forradalom mellé.

A beszédnek óriási hatása volt, volt ugyan még ekkor is egy pár tiszt, — akik bár szívesen rokonszenveztek a forradalommal — még mindig ócsárolni akarták Ágoston Pétert, úgy szólt, hogy ezeknek az idősebb tiszteknek nem szabad imponált Ágoston a zászlós. Nagyban, egészen azonban a tisztierőkezlet lelkesedésével csatlakozott a forradalomhoz, „katonatanácsot” alakítottak nyomban, ezt az intézményt, dacára, hogy többben nem akartuk megcsinálni, sőt engem is beválasztottak, de már ekkor semmit sem lehetett a közhangulat ellen tenni, sodródtunk árral, mindamellett a katonatanács alig eltelt pár napig, mert úgy emlékszem, hogy november 2-án este a városházán tartott gyűlésem Ágoston, hogy legyen segítségemre a városban az irányban, hogy szűnjön meg a katonatanács, mert erre már nincs semmi szükség, a kormány már megalakult s különben is ez intézmény olyan bolsevista izü. Meg is szűnt a katonatanács. Ezzel, vége is volt Ágoston tonai szereplésének. Következett egy utolsó név, amely ott mindinkább balra és a szélső fele vezette s amely ő reá nézve oly tragikusan végződött.

Dr. Halász Andor

**30 lelt fixetek
egy fiba tolláért**
a „Granaria”-ban meg
nyílt új tőpődben.

Csipke-endlizés
gépen olcsón vállalok
„Renaissance”
hímező cégnyomda Str. Vlahuta (Szt. János)-u. 3

Apolló mozgó
5, 7 és 9 órákor

Atlantic mozgó
6 és 9 órákor

Exklusiv slóger!

Ma, pénteken bemutató

Exklusiv slóger!

TRÓJA

Monumentális film 2 részben 11 felvonásban.

1925 Szeptember 18—21-ig

1925 Szeptember 22—24-ig

I. rész:

II. rész:

Szép Heléna elrablása

Trója pusztulása

A főszerepekben: Hanna Ralp — Albert Steirück — Vladimir Gaidarov — Carl de Vogt — Albert Bassermann — Carló Aldini.

Lestyan Endre dr prépost-plébános ezüstmiséje

Az újvárosi plébánia-templom harangjainak föltételese alkalmából megemlékeztünk már róla, hogy mily nagy szeretettel, hálával és nagy-
zatsúlással viseltetnek a hívek dr Lestyan Endre prépost-plébánosuk iránt, fényes szimbóma ennek az a két új harang, amelyet a hívek maguk öntettek 25 éves papi jubileumára. Jubileumi misét vasárnap fogja bemutatni dr Lestyan Endre fényes segédlettel.

7 órakor csendes mise az Urnok, Iparosnok, Urányok, Velencei felnőtt lányok Kongregációja, Jézus Szíve társulat, Oltáregylet III. Rád és szt. Olvasó társulat, Nőegylet, Kath. Nőedő, Ágnes és Margit leánykörök közös áldásával.

8 órakor csendes mise a Kath. Kör, Kath. Leányegylet, Urak, Polgárok, Iparos Ifjak Kongregációja, Eucharisztikus férfiliga, Iskolaszt. Egyháztanács és az újvárosi róm. kath. iskolák közös áldozásával.

Jegyzet. A gyóntatások szombaton reggel a 7 órási szt. misével kezdődnek s egész napon keresztül folynak a szt. László-templomban. Vasárnap reggel 5 órakor kezdődik a gyóntatás. A szentmisén áldoztatás nincs.

Délelőtti 9 órakor a jubiláns ünnepélyes bemutatása a szt. László-templomba a segédkező kórus és a hívek kíséretében, ahol a jubiláns mondja főpapi ezüstmiséjét. Az ünnepélyes bemutatás alatt szólnak meg először a szent László templom új harangjai.

Evangeliumkor az ünnepi szt. beszédet dr Kácsónyi János püspök, nagyprépost tartja.

Szent mise után az üdvözlések a szt. László-templomban a következők sorrendben történnek: 1. Könyörgés. 2. Kerületi papsg. 3. Róm. kath. zárdák iskolák. 4. Róm. kath. egyesületek. 5. Felekezeti és iskolák. 6. Ipartársulatok és testületek. 7. Kulturális és társadalmi egyesületek.

Déltűn 5 órakor diszközgyűlés a Kátholikus Kör Szent László-templomban.

Este pontosan fél 9 órakor közvacsora a Kath. Körben. Vacsorára még a mai nap folyamán jelentkezni lehet a Kath. Népszövetségben. Ár teríték 75 lei.

Nagyváradon nem lesz kereskedelmi és iparkamarai választás

A kereskedelmi és iparkamarai választásokat az egész országban nagy érdeklődés kíséri. A jelölések a törvény értelmében már bevezették és különösen Erdélyben igen sok ilyen paktumos listát adtak be. Ezeken a listákon a megválasztás alapján a polgárság képviselői minden területet és minden nemzetiséget képviselnek, ha nem is a helyzetnek megfelelő arányban.

Sok helyen azonban több jelölő listát terjesztettek be és ez annál könnyebb volt, mert az aláírás volt szükséges a jelöléshez. Ezeken a helyeken igen élénk választási harcok folytak és a választás napját előre is nagy izgalommal várják.

Nagyváradon csak egy jelölő listát terjesztettek be. Nem volt szükség miniszteri közbeavatkozásra, mert a törvény értelmében, ha az államérdek úgy kívánja, a tagok felét a miniszter kinevezheti. A paktumos listán húsznégy román és tizenkilenc magyar tag szerepel. Nagyváradon tehát a törvény értelmében nem lesz szavazás a kamarai választáson s a paktumos lista tagjainak megbízása végleges.

Ezek a tagok most maguk közül elnököt választanak. Az elnökválasztás már sokkal nagyobb érdeklődést fog kiváltani a kamara vezetőiségének megalkotásakor.

A választásokkal kapcsolatban a nagyvárad kereskedelmi és iparkamarai a következő hírdetményt adta ki:

Hirdetmény.

A kereskedelmi és iparkamarák újjászervezéséről szóló törvény végrehajtási rendelete módosított 15. cikke alapján és az orda-dea-marei törvényszék főelnöke 1925. szeptember 12-én kelt XXXVIII. számú értesítésének megfelelően, amellyel közli, hogy 1925. szeptember hó 11. napjának d. u. 6 órájáig, a kereskedelmi és iparkamarai választásra vonatkozó jelölő jegyzékek beadásának végső

idejéig — minden egyes kereskedelmi és ipari kategóriára csak egy jelölő jegyzéket nyújtottak be, tudomására hozzuk e kamara tagjainak, hogy a fenti rendelet hi-
valkozott cikkének megfelelően, az 1925. szeptember

tember hó 20. napjára kitűzött választásol nem tartatnak meg.

Barbu Romulus
elnök.

Dr Papp János
főtökár.

Minden bérlő kössön a háztulajdonossal írásbeli szerződést

Megirtuk, hogy a prefektus rendeletére Nagyvárad összes lakásait egy bizottság vizsgálja felül. Minthogy a bizottság munkájára nézve ellentétes hírek és felfogások keringtek, a következőket közöljük felvilágosításul:

E bizottságnak a feladata kizárólag arra szorítkozik, hogy a lakások terén meglévő helyzetet a maga valóságában megállapítsa, vagyis lakáskataszteri fektessen fel. Minden lakásról megállapítja a bizottság, hány szobából áll, kik laknak benne és milyen jogcímen foglalják el a lakást: a háztulajdonossal kötött szerződés, vagy pedig rekvirálás alapján. Semmi más jogköre, rendelkezési felhatalmazása, érintkezési joga ennek a bizottságnak nincs, tisztára a tények megállapítására és felvételére szorítkozhatik. A bizottsággal szemben mindenki viselkedjék a hatóságokat megillető előzékenységgel és tisztelettel s a szükséges adatokat bocsássa rendelkezésre. Amennyiben bárhol előfordul, hogy a bizottság, vagy annak tagjai hatáskörüket túllépnek, visszaélést követnének el, úgy mindenki haladéktalanul s egyenesen magához a prefektushoz forduljon, aki nem fog késni a megfelelő megtorlással, még abban az esetben sem, ha csupán kísérletéről volna szó. Viszont a közönség is óvakodjék attól, hogy az eljáró tisztviselőket megvesztegetés útján kötelességük pontos teljesítésétől eltéríteni próbálja, mert ez hasonlóképpen súlyos eljárást vonna maga után.

Érvényes lakásszerződésnek csak azt tekinti a hatóság, amely írásban lesz foglalva és a pénzügyigazgatóság láttamozta. Mindenki igyekezzék tehát amennyiben ilyen írásbeli szerződése a háztulajdonossal nem volna, ezt a szerződést megkötöni, illetve eddigi szóbeli feltételeit írásba foglalni s a pénzügyigazgatósághoz beterjeszteni illeték lefizetése céljából, hogy az ellenőrzést végző bizottság előtt felmutathassa.

A közönség köréből az a kívánság érkezett hozzánk, hogy a revíziós bizottság értesítse a lapok útján előzetesen a közönséget, hogy egyes napokon melyik utcában jár, hogy a lakás ura, vagy urnője otthon tartózkodjék a kellő felvilágosítás megadására.

Indokolatlan optimizmus

Mióta a Sentinela újból megjelenik, élvezettel olvassuk mindennap: a csendes, udvarias, halk újságból eleven harcias vagdal-
kozó organum lett. Tegnapi is hevesen nekiment a liberális-párt politikai ellenfeleinek abból az alkalomból, hogy az averescanusok lemondtak a mezőgazdasági kamarai tagságról. A fejtegetések során megállapítja a Sentinela, hogy Lazar Aurél betegsége folytán nemzeti-párt nincs Biharmegyében, a parasztpárt csupán Mavrodin tanár szemé-
lyében egzisztál, végül — nos végül mi jöhetne — „a Magyar Párt nem létezik csupán néhány halászó, vagy idealista gondolatában”.

Nem hivatásunk, hogy a megnevezett román pártokat védjük, de a tényekhez híven konstatálhatjuk, hogy a Sentinela optimizmusa indokolatlan. Anélkül, hogy Lazar Aurél szerepének súlyát kicsinyelnék, mi a nemzeti-pártot akkor is meglevőnek és erő-
nek tartjuk Biharmegyében, ha az elnöke átmenetileg beteg is. A parasztpárttól sem lehet ilyen lebecsüléssel nyilatkozni, mert a mi nézetünk szerint a parasztpártra Erdélyben igen nagy jövő vár.

Bennünket különösképpen az a gesztus érdekel, amely a Magyar Pártot olyan fölényes elintézésben részesíti. Valóban nem tudjuk miért volna a Magyar Párt a zavaros-
ban halászók otthona. Vajon milyen malasztot, jövedelmet, jutalmat, husosfazekat

ígér valakinek az, hogy a Magyar Párthoz tartozik. És miért lenne a Magyar Párt ezenfelül néhány idealista álma. Nem. A Magyar Párt nem álom-lugas és nem kalandor-sátor, a Magyar Párt Biharmegyében is reális élő valóság, amely mögött hatalmas tömeg áll, amely csak addig nem számít, amíg az erőhatalom nem engedi, hogy szá-
mitson, amíg szabad mozgásában éppen azok gátolják, akik olyan nagyon lenéznek az erejét. Ha a Magyar Párt valóban olyan nulla, akkor adjanak neki szabad mozgást, engedjék meg, hogy gyűléseket tartson, szabadítsák fel vezéreit és harcosait minden gyanu és e harc minden konzekvenciái alól. Ha olyan semmi a Magyar Párt, akkor a „minima non curat praetor” elve alapején ne is törődjenek vele és mi nem bánjuk azután, ha a Sentinela e párt erejéről bármilyen számtalan véleményt táplál.

Tanuló zongora 15000 leiert kapható Bulev.
Regele Ferdinand 14. sz. STERNBERGNÉL.

MATHAN
GYERMEKCIPOK
Kizárólag REICHARDNAL.

* Belpár kereskedő telefonja 859. sz.

Dorian filmszínház

Ma, pénteken utoljára 5.
7 és 9 órakor — Pierre
Benoit regénye

Königsmark
A két rész együtt!!

Monumentális film 12 felv.
Főszerepben Huguette Duif-
los, Petrovich Szvetisláv.

Jón: „Pénz és szív” A főszerepben: Rodolpho Valentino és Alice Terry. —
„Legyen a férjem” Viola Dana és Milton Sills.

A nemzeti párt nagy népgyűlése Belényesen

A román nemzeti párt mostanában az ország nagyobb centrumában tartja népgyűléseit, melyen a nemzeti párt vezető politikusai úgyszólván kivétel nélkül jelennek meg. Legutóbb Nagyszebenben és Déván tartottak nagygyűlést e hó 27-én, vasárnap pedig Belényesen tartják meg nagygyűlésüket, melyen Maniu Gyula, Vaida Sándor, Jorga és Vaida jelentették be a pártnak kimagasló egyéniségei is megjelennek. Beszéltünk ez ügyben Lazar Aurél dr.-ral, a biharmegyei nemzeti párt elnökével, aki kijelentette, hogy a belényesi gyűlés országos arányúnak ígérkezik. Ezideig — mondotta — még Maniu, Jorga és Vaida jelentették be eljöveteleiket, de bizonyos, hogy a belényesi nagygyűlésen részt vesz a pártnak minden vezető férfija és a regából is többen érkeznek pártíveink közül.

Arra nézve, hogy mi lesz a tárgya a belényesi népgyűlésnek, Lazar Aurél dr. kijelentette, hogy manifestálni fognak a kormány ellen, egyébként pedig az egész biharmegyei körzet organizálása is megtörténik. Ennek a nagygyűlésnek keretében — melyen egész Biharmegye részt vesz — kerül újból választás alá a párt egész megyei vezetősége.

Miért folyt a vér költögetés?

„Gyilkosság egy papválasztáson” cím alatt számolt be tegnap a „Nagyvárad” a költögeti halálalás végű verekedésről, melynek áldozata Piuza Popa, cselekvő hőse pedig nem, mint a riportban tévesen írtuk: Beza, hanem Moza Josif volt. Illetékes helyről híradásunkkal kapcsolatosan a következő felvilágosítást kaptuk:

A gyilkos Moza Josifnak jogos aspirációi nem lehettek arra, hogy papnak megválasszák, amint hogy a gyilkosság nem is papválasztás alkalmával történt. Moza Josif végzett ugyan egy hathetes tanfolyamot az aradi szemináriumban, amely tanfolyam a nagy lelkészhiánnyon segédlelkészek képzésével igyekszik segíteni. Mozából azonban felszentelt pap nem lehetett, mert közben egy gyilkosság miatt elítéltek.

Költögeten a halálalás végű affért az robbantotta ki, hogy Justin Fofiu, belényesvidéki lelkész-tanító szerette volna elnyerni a régóta üresedésben levő költögeti lelkészséget s éppen ezért ment megtekinteni az ottani paróchiát. Minthogy éppen Moza terrorizmusát magatartása folytán eddig nem igen akadt pap, aki pályáznia mert volna a paróchiára, a nép olyan nagy örömmel fogadta Fofiut, hogy a párber duplájára emelését ígérték neki, ha tenyleg odamegy lelkésznek.

Moza a régi ambícióinak végleges meg-hiusítását látta a Fofiut iránt megnyilatkozó nagy szimpátiában s előlött! elkeseredésében inscenálta a tragikus végű verekedést.

Sokkal nagyobb összeg folyik be a városi taxákból, mint amennyire számítottak

A városi taxák kivetésével hosszú idő óta foglalkozik a bizottság és a hatalmas, sok körültekintést követelő munka most már befejezéshez közeledik.

A kivetési lajstromok még nincsenek összegezve, így pontosan csak néhány nap múlva tudjuk megírni, hogy mekkora összeg folyik be a taxákból a város pénztárába, azonban azok, akik a kivetést végzik, azt mondják, hogy

a taxákból jóval nagyobb összeg fog befolyjni, mint amennyire számítottak.

Eddig csak az úgynevezett speciális bizottság fejezte be teljesen a munkát. Itt a nagyvállalatok és nagyüzemek taxáját vetették ki. Összesen 182 ilyen vállalat van és összesen egymillió 194 ezer lei taxát vetettek ki rájuk.

Azt már összegezték, hogy hány adózóra vetettek ki taxát. Ezek szerint a speciális bizottságon kívül működő három bizottság 10.312 ügyben döntött. A negyedik bizottság még nem fejezte be a munkáját, de itt körülbelül 5000 tétel szerepel.

Arra vonatkozólag, hogy a kivetés ered-

ménye mennyivel több, mint amennyire számítottak, csak egy adatot hozunk fel: A „taxa de prestatie”, közmunka váltáság címén 1 millió 450 ezer lei van előirányozva a költségvetésben és körülbelül kétmillió fog befolyjni. Az arány ugyanilyen a többi taxáknál is.

Egy balettmeister és áldetek-tív karrierje a megyében

Magyarcsékeről telefonálják, hogy ott hetek óta egy szélműs fiatalember garázdálkodott, aki gyanútlan emberektől tekintélyes összegeket zsarolt ki.

Néhány héttel ezelőtt egy magas, elegáns harmincegy év körüli fiatalember érkezett Magyarcsékre. Végig látogatta a nagyközség minden tehetősebb családját és sikerült magát behízelegni. Amikor már látta, hogy a talaj meg van dolgozva, egy román nyelvű bizonyítványt mutatott fel, amelyen círa betűkkel volt kicirkalmazva, hogy „L. Sándor a balett-tánc és a modern táncok nagymestere és a táncok tanára.” A fiatalember hat hetes tánckurzust hirdetett, a melyre szépszámu jelentkező akadt, nagyon sokan voltak, akik örömmel kaptak az alkalmon, hogy a tánc szépségeire és a nagy úri társalgás titkaiba L. Sándor utmutatásai alapján beavatást nyerjenek. A fiatalember a hat hetes tánckurzus tandíját be is szedte és megkezdte az előadásokat. Nagyszertien haladtak és az elmúlt vasárnap megtartották az első próbát. Ez vasárnap este volt kitűzve külön belépődíjjal. L. Sándor egész tekintélyes összeget szedett be az előre eladott jegyekből és ennek öröme szombaton este egy nagy mulit rendezett. Vasárnap hajnalban részeg állapotban eltűnt a faluból.

Ezután megkezdődött az L. Sándor karrierje. Ahogy megérkezett a közeli Craincestré (Kárárfalvára), egyszerre adóügyi detektívvel lepett elő. Beállított Czitter Sándor korcsmájába és italt kért. Czitter megtagadta az ital kiszolgáltatását arra való hivatkozással, hogy a törvény megtiltja a vasárnapi szeszárúsítást. L. Sándor azonban igen jó rábeszélő képességgel bír és végre a korcsmáros barátságából ingyen adott neki egy pohár pálinkát.

A fiatalember erre kijelentette, hogy ő adóügyi detektív és felszólította Czittert, hogy kövesse a csékei főszolgabíróra. Mikor Czitter vonakodott, riasztópisztolyt vett elő és azt tartotta reá. Az ember azt hitte, hogy töltött fegyvert szegyeztek mellé és követte a szélműst, aki az uton kijelentette, hogy most az egyszer hajlandó elintézni az ügyet békésen és 1000 leit kért. A megrémült kereskedő minden pénzt, 800 leit odaadta és erre elengedte. A sikeren felbuzdulva, hasonló módon megzsarolta Keller Herman nagykereskedő korcsmárosát, akitől 1800 leit és Cigány Vasile kiskereskedő korcsmárosát, akitől 300 leit zsarolt ki. A jól sikerült ut után a késő esti órákban érkezett vissza Csékre, ahol a próbálón hajnalig mulatott és a riasztópisztollyal lövöldözött a levegőbe.

Másnap reggel azonban nyomatlanul és a táncanfolyam beszédett tandíjaival együtt eltűnt Csékeről. A megzsarolt korcsmárosok és azok a növénydek, akiknek még sem sikerült a balett-tánc titkait elsajátítani, feljelentést tettek a megszökött zsaroló ellen és a csékei főszolgabíró a csendőrség útján most körözolevelet adott ki ellene.

L. Sándor 34 éves, magas termetű, jó arcú, fekete hátrafésült haja van, a bajusza nyírott. Fehér nadrágot, vörös felcipőt és szürke kabátot viselt. Ha valahol jelentkezik egy ilyen (adódetektív), vagy balettmeister minőségben, jelentsek a legelső csendőrnök, vagy rendőrnök, mert a hatóságok is szeretnének vele találkozni.

Az indiai alkirály fia a csodarabbi talmudiskolájában

Hunfalva. Egy kis zipszerközség. A múlt században egy halhatatlan nevű tudós magyar földrajzi tudomány megalapítóját Hunfalvi Jánossal ajándékozta meg a maglóbuszt. Ma is van egy ritka értéke az egy jelentéktelen falvacskának, a mai Európában legalaposabban itt tanítják a talmudi dományt.

A világ minden rétegéből jönnek ide ifjak, hogy megismerkedjenek a talmudi nokkal és a többek között ide küldte fiát Samuel Herbert, az indiai király is, hogy megismerje a zsidó szírodalmat. A lokális fiatalemberek kezében látjuk a Lempst, az Illustration-t, a Times Szabad idejében figyelemmel kísérik elhagyatott világuk eseményeit.

Ennek a világhírű főiskolának vezetője egyetlen tanára: Horovitz Jenő rabbi öt év előtt elhalt híres hunfalvi csodarabbi unokája. Törékeny, sapádt arcú fiatalember, aki a heberen kívül az összes európai nyelveket beszéli. Harmincegy és már is csodarabbi híreben áll. O maga szemtanú legyint:

— Azt hiszem, csodarabbi vagyok, nem ahogy minden rabbi csodarabbi.

Gondolja meg, nem a világtörténelem nagyobb csodája, hogy 2000 esztendő példátlanul ellenére még egyáltalán van a világban.

Az imádsággal szepített kegyes élet segítségét fejtette.

A társaságból egy zsidó megjegyzi:

— Mindez szép teoretikusan. Am európai élet rektelen iramában még csak sincs arra, hogy annyit imádkozzunk, amennyi kellene.

— Ezt tudom — mondja a rabbi —, az a félóra, ami a reggeli imádsághoz kell, a költi vízhez s a pomádéhoz. Az európai szagossá teszi a testet, hogy ne érezzék a leike szenny.

— Nekünk — szölt az előbbi zsidó — európai kultúrához kell alkalmazkodunk, löntön kinevetnünk bennünket.

A rabbi dőgőn hangon vágott közbe:

— Ez az! Ez a zsidóság legnagyobb bűne, hogy nem becsüli meg hagyományait, tehát magát. A kínai, a mohamedán Európát is annak marad és ez csak növekvő értéket, a tisztieletben tartják. A zsidó fél a nevelésig. És ez amitt van, mert az egyetlen, amely nem ismeri saját irodalmát. A zsidó tudják, hogy a németek adták az emberiség a könyvnyomtatást, a franciák a jó izlést, a angolok a géptechnikát, csak azt nem tudjuk, hogy a zsidók adták az emberiségnek a nagyobb jót.

Ezenként 150—200 hallgatónak adja el rabbi a talmudi tudományt.

— Ez a könyv az emberiség zsinórment — mondja — mert ebben a könyvben van felkeltve a legliberalisabb jog alapja és a tisztább etika.

Érdekes megemlíteni, hogy a párisi T. raud-fiverek Concours-díjat nyert regénye „Kereszt árnyékában” — Hunfalván játszódik és az irodalmi köztudásban az a hit él, hogy regényt a helyszínen írták. A rabbi elemi tiltakozik ez ellen. Tharaudék hasból írták regényt, az adatokat a lexikonból szedték, so nem voltak Hunfalván.

A zsidó tudomány európai legelső iskolájának székhelyén 30 zsidó család él. És am legcsodálatosabb, ez a néhány ember két pár szakadva, élet-halálharcot vív.

Az egyik párt íje a fiatal rabbi, aki todox, a másik az öreg tanító, aki neolog.

? Trója?

* Női bajknád Pöstyén iszapfürdői pártul hatásos, természetes irrigációt jelenteni, mert is a kura eredménye meglepően gyors. biztos. A Thermia Palace, mely a fürdőkhöz egybeépült, a legpompásabb kényelmet nyújt. Minden igényről legjobb gondoskodás. Jó pénzi pénzi lakással már napi 50.— kor-tól. Felvilágosításokat nyújt a fürdő képviselője: Singer László, Timisoara II. Strada Tegel 2.

* Vizum, utazási felvilágosítás és meneti gyök a Hegedüs Hírlapirodában.

„CLEO” — Pola Negri

MILKA SUCHARD
TISZTAN ALPESI TEJ KAKAO ÉS CUKOR

Az új ötszáz lejesek premierje

Négy nap óta forgalomban vannak az új lejes bankjegyek és már Nagyváradon is sokan nem elég — van belőlük. Az új ötszáz lejesek nem olyan nagyok, mint az ezer lejesek, de azok olyan színes, mint a francia bankjegyek és állítólag nehezen hamisíthatók.

Az új ötszázlejesek forgalomba bocsátása nemcsak az egyik bukaresti lap munkatársa által a Banca Nationala kormányzójával történt meg, hanem az új bankjegyek már hátsó oldalán is ki vannak nyomva és régen forogtak, kellett volna bocsátani, mert a mostani lejesek hamisítása olyan könnyű, hogy a pénzügyminiszterek ötszáz lejes román bankjegyet már nem is fogadtak el. A jegy- és pénzügyminiszterek természetesen elsősorban is intézkedéseket tettek, hogy a külföldön átküldött ötszáz lejes bankjegyek ne kerüljenek be. Ezekből a bankjegyekből a legújabb névértékű volt forgalomban, a legújabb 3 milliárd értékű bevontak, hogy most 4 milliárdnyi 500 lejes bankjegyet bocsátassanak.

Az új 500 lejeseket becserélték, formájukhoz az új 100 lejes bankjegyeket, a lejes bankjegyeket már is megkezdte a Banca Nationala nyomdája. Az új 100 lejes is színes, azaz, egy Verona nevű román festőművész és a román tartományok felszabadítását ábrázolja. Mind a két bankjegy olyan, hogy meglehetősen megkönnyíti, de nehezen is hamisítható.

UJDONSÁGOK

NAGYVARAD ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:	Vidéken:
Évesre ... 600 lei	Évesre ... 960 lei
Félévesre ... 300 "	Félévesre ... 480 "
Háromhavi ... 150 "	Háromhavi ... 240 "
Hónaposra ... 50 "	Hónaposra ... 80 "

Telefonszám 38.

Külföldi jegyek nemcsak felbontás, hanem a valutában is fizethetők a Hivatásos Menetjegyi Irodában (Zárda-épület), telephelyük, mint a külföldi állami pénzügyminisztérium.

A görög keleti zsinati választás. A tegnapi számában a Sentinela nyomon követte, hogy a görög keleti zsinaton dr. Miklós 6 szavazatot kapott a nemzeti zsinatra történt választáson. Most a görög egyházi körök arról értesítenek bennünket, hogy a Sentinela adatai tévesek, helyben dr. Zigre Miklósnak 19 szavazat van.

Cuza professzor a prefektust okolja a balkezesítésért. Bukarestből jelentik: Cuza professzor egy küldetés élén ma megjelent a pénzügyminiszternek és arra kérte, hogy bocsássa szabadon a balcesteri népgyűlésen letartóztatott egyént. Cuza azt állítja, hogy a vádlott felelőssége az ottani prefektust illeti, a prefektus nem tette meg a szükséges óvintézkedéseket.

Maximálják a csődátmeneti díjakat. Bukarestből jelentik: Az igazságügyminiszter hivatalosan értesítette a kolozsvári, nagyvárad, szatmári és temesvári királyi bíróságokat, hogy a csődön kívüli kényszerű eladások díjait, a vagyonfelügyelő díjakat, ha azok még nem lettek megállapítva, a csődökben maximálják: Ha az adósságok nem haladják túl az egymilliót, a vagyonfelügyelő legfeljebb a tartozás 5 százalékát kap. Egy milliótól 5 millióig minden millió 1 százalék, plusz 5 milliótól 10 millióig minden 10 millió után 1 százalék plusz 5 millióig minden 10 millió után 10 százalék plusz 5 millióig. Bármilyen nagy legyen is azonban a tartozás, a vagyonfelügyelő honoráriuma az adósság leltárát nem haladhatja meg. Ez a maximális díj az esetekre vonatkozik, ahol a vagyonfelügyelő díj megállapítása végső fokig nem történt meg.

? Trója?

„LEGUJABB”

Painlevé bukását biztosra veszik Párisban

Párisból jelentik: A mai francia lapok kivétel nélkül a kormányválságról szóló hírekkel vannak teli. Herriot váratlan megérkezésével hozzák kapcsolatba a közeli nagy átalakulást és biztosra veszik a különböző álló kormányváltást. A nacionalista „Eclair” azt jósolja, hogy Painlevé bukását befejezett ténynek lehet venni és bizonyos, hogy Herriot néhány napon belül felváltja a miniszterelnökséget.

Oroszországban megszavazták az általános védkötelezettséget

Moszkvából jelentik: Az orosz népbiztosok tanácsa elfogadta az általános védkötelezettségről készített tervezetét, amely szerint minden férfi köteles három periódusban szolgálni. Első periódusban 19–21 évesek évente egy hónapig előkészítést nyernek. A második periódusban

Painlevére legmeghittőbb barátai is nyomást gyakorolnak, hogy mondjon le. Az utódját illetően Caillaux nem jöhet számításba kormányelnöknek, mert a nacionalisták előtt még mindig gyanús. Briand nem akar miniszterelnökséget vállalni a mai belpolitikai viszonyok miatt, annál is inkább, mert Marokkóba megy polgári kormányzó. Ilyen körülmények között Herriotnak szabad az útja, noha Doumergue elnöknek nincs kedvére, hogy Herriot a „jóvő-ember”

valószínűleg 21–24 évig aktív állandó szolgálat, amelynek letelte után a harmadik periódusban tartalékszolgálat meg nem állapított időtartalommal. Egyes felekezetek hívei, amelyeknek tiltva van a fegyverforgatás, felmentést nyerhetnek.

Amerikai bankárok kölcsönt hoznak Bukarestbe

Bukarestből jelentik: Ma délelőtt ideérkezett az amerikai bankárok egy csoportja Borton bankár vezetésével, akik a kormányval a függő kölcsönök ügyében akarnak tárgyalni. A pénzügyminiszter rövid ideig tanácskozott a bankárokkal, ezután abban állapodtak meg, hogy pénteken értekezletre gyűljenek össze, amelyen már az adósságok államtitkárai is részt vesznek. Egy pénzügyminiszteri főosztályos elmondta a

sajtó munkatársainak, hogy az amerikai bankárok egy nagyobb fővárosi kölcsönt is nyújtanak. A bankárokkal már régebb óta folytatnak kölcsöntárgyalásokat és ez a mostani látogatásuk azért van, hogy ezeket a megvezetéseket perktuálják. A pénzügyminiszter ebben az ügyben hosszabb ideig tárgyalt Oromolual, a jegybank kormányzójával.

Reinitz büntársait Szatmárra hozták

Bukarestből jelentik: Tegnap Szatmárra kísérték Csehszlovákiából Damianovici Kollár és Bodnár nevű letartóztatottakat, akik állítólag

Reinitz büntársai. Ezeket holnap fogják Reinitzal Szatmáron szembesíteni.

Letartóztatottak egy kommunista vezető Budapestén

Budapestről jelentik: A szociáldemokrata pártból kivált radikális, baloldali, úgynevezett Vági-Isle csoportnak vezetőjét, Juhász Pált, a budapesti rendőrség letartóztatta. Csütörtök délután kihallgatták és szencációs részletek derültek ki. Megállapítást nyert, hogy Vági István szociálista a munkáspártban csak stroliman-ként szerepelt, a tulajdonképpeni vezető Juhász volt, aki bevallozza, hogy Oroszországból azt a

megbízást kapta, hogy szervezze meg a kommunista-pártot. Husz detektív kutatta át Juhász kőbányai lakását, ahol több csomagot találtak, melyeket ma bontanak fel. Megállapítást nyert, hogy Juhász Budapestén állandóan maszkírozta magát. Szakállal, bajusszal, majd kopaszon és borotválva, urisan és rongyosan jelent meg olyannyira, hogy pártbívei sem ismerték fel.

Egyszeren kiskilótt egy tehervonat öt kocsija

Kolozsvárról telefonálják: Csütörtök hajnalban a 3516-os számú tehervonatot, amely Nagyváradról kavicsozt szállított Kolozsvárra, kisebb szerencsétlenség érte. Egyszer állomás előtt az egyik tehervonat tengelye eltört és a kocsi lefordult a pályáról. A mozdonyvezető nem vette azonnal észre a tengelytörést és ötszáz méterre von-

tatta magával a kifordult kocsit, amely öt másik vagon is magával rántott. A pálya igen nagy darabon megrongálódott és dacára annak, hogy a helyreállítási munkát azonnal megkezdtek, a vonatok csak 4–5 óra késéssel közlekedhettek csütörtökön.

A kiskilótnak szerencsére emberáldozata nincs, de a vasút kára igen nagy.

Szabadlabrahelyezték a szakszervezeti vezetőket

Kolozsvárról jelentik: Az ottani rendőrségnek tudomására jutott, hogy az egyesült szakszervezetek vezetősége 40 ezer röpiratot nyomtatott ki egyik ottani nyomdában. A röpirat a Bukarestben letartóztatott szakszervezeti vezetők fogvatartása ellen tiltakozik és manifestálásra hívja fel a munkásságot. A röpiratok legnagyobb részét vidékre már szét is küldték.

A kolozsvári szigorúra feltevése az, hogy nagyszabású kommunista összeesküvésről van szó és a röpiratok kiadása miatt letartóztatottak

nyolc kolozsvári munkást, köztük egy Dan nevű cipészsegédet, egy Goldstein nevű szabóiparost és Nagy Istvánt, a börtönparosok szakszervezetének titkárát. Rendeletet küldtek az összes vidéki hatóságokhoz, hogy a röpiratot, amely a letartóztatott szakszervezeti vezetők szabadonbocsátását követeli, kobozzák el. Az egészben az a legérdekesebb, hogy a Bukarestben fogvatartott szakszervezeti vezetőket tegnap már szabadon is bocsátották.

* Ma délelőtt temetik Sürger Bertalant. Megint tegnap, hogy Sürger Bertalan holttestét családja Biharfüredről, ahol a tragédia bekövetkezett, a legközelebbi vagonnal Nagyváradra szállíttatja. Tegnap reggel érkezett haza a halott. Az állomásnál zokogva várta a koporsót a kilenc tagú család. A barátok és rokonok sokasága. Egyenesen az olasz-i barátok templomába szállították s ott helyezték ravatla. A tragédiát szívizshűdés okozta. Este olvasgatót ágyában, míg kisleánya az ágy mellett kézimunkált. Nyugodtan aludt el. Reggel 4 órakor szívizshűdés állott be, ami pár pillanat alatt keltette a derék férfi életét. A halottat tegnap délelőtt beszentelték. A temetést ma

délelőtt 10 órára tűzték ki. A gyászszertartást dr. Karácsonyi János nagyprépost püspök fogja végezni fényes segédlettel.

* Rendesen közlekednek a Püspök-fürdői vonatok. A Püspök-fürdőbe és vissza közlekedő összes vonatok rendes időben indulnak és érkeznek. Csak az este 10 órakor induló vonat szünetel meg, egyébként mind a négy fürdővonat rendszeresen közlekedik. Szabánál 30 százalék engedmény. Autobuszjárat.

* Orvosi hír. Dr. Aufrecht Ede gyermekorvos szabadságáról hazaérkezett és rendelését Vlahuta (Szent János)-utca 8. sz. alatt ismét megkezdte.

Strada Tudor Vladimirescu (Magyar-utca) 18.

• SZÍNHÁZ •

BÉRLETI FELHÍVÁS!

Mely tisztelettel jelentem Oradea-Mare városi igazgatójának közönségének, hogy az 1926. évi színiidényben 120 előadásra hirdetnek, amely bérlet folyó évi október 5-én első napjaiban veszi kezdetét. 60 A) 60 B) bérletes előadás lesz.

Bérleti árak a következők:

Magas páholy 60 esti előadásra	23.000 lei.
Magas p. 60 esti előadásra	17.000 lei.
Közép 60 esti előadásra	4.500 lei.
Alsó 60 esti előadásra	3.500 lei.
Árkádszék 60 esti előadásra	2.300 lei.

A régi bérlet jogait folyó hó 26-ig, legkésőbb déli 12 óráig tartom fenn.

Bérlet lehet Halmi Lajos titkárnál a városi irodában a mai naptól kezdve minden délután 9-12-ig és délután 4-6-ig. Bérleti összeg három részletben is fizethető.

Mély tisztelettel:

Gróf László,

A Regina Mária Városi Színház igazgatója.

~ MOZI ~

„Trója”. Hatalmas, monumentális film. A Trója pusztulását mindenki ismeri. A rendezői tehetség lekezeléséből látjuk a grandiózus film megjelenését, annyi gondolat, annyi alaposság, annyi lelkiismerettel valóban csakis a nézők rendelkeznek. A korábbi rendezés várakozást felülmúl. Kétféle művészet van letéve a kiváló film minden oldalán. Olyan nevek, mint Hazza Ralph, Gaidarow, Albert Bassermann, Vogt, Albert Steinrück és Carlo Allers legszébb testalkatú férfiak szerepelnek a színpadon. Feltétlenül kultúrsemélyt és film megjelenését és feltétlenül bizgatunk abban, hogy a legexkluzívabb film is ki fogja elégíteni.

„Königsmark” — két rész együtt. Ma a utólag látható a Dorian-filmszínház. „Königsmark” című 12 felvonásos monumentális film. Huguetta Duflos és Petrus Svetitszláv játszik az érdekes film mellett, amely az 5. és 9. órák előadására kerül színpadra. — Holnap, szombaton kerül a „Pénz és szive”, a főszerepben a Valentin és Alice Terry. Ezen a „Legyen a férjem” című vígjáték, a szerepben Viola Dana és Milton Sills.

ESZAKSŐNYEGEK részletfizetésre is kaphatók. STERNBERG-nél Bul. Reg. Ferdinand 14

Rembrandt fejei 150 lei.

Eladó sürgősen

szálloda, kávéház, étterem, mozgósínház teremmel ellátott épület teljes berendezéssel családok miatt, teljesen egyedülálló ártérlettel. — A szálloda 20 kiadó szobából áll, tulajdonosnak ezeken kívül 3 szoba nyhási lakás áll rendelkezésére. — A szálloda udvarhely város központjában fekszik a legmagasabb valamennyi között. Értekezhetni

Cornel Bradian

író és tudósító irodájában, — Odorheiu Secuii (Kékudvarhely) Szentimre-utca 17. szám.

A betörők klubja

Irta HENRY A. HERRING

I. kötet.

21

Toft ur azonban kevésbé szigorúnak mutatkozott, mint várni lehetett volna.

A betörők klubjának következő összejövetele a klub fennállása óta a legfontosabb események színtere lett. Az ülés minden részlete örökre bevésszük a tagok emlékeztetőbe és mégis senki sem beszél róla egy szót sem. Mindannyian sokat adnának érte, ha elfeledhetnék ezt a rutinstól.

Percy Marmaduke lakásán volt a találkozás és Dorchester hercege elnökölt.

A titkár a folyó ügyek rövid jelentése után rátért a napirend első pontjára:

„A mai este esedékes Martin Ligendre Craven ur belépési díjának lerovása. Mr. Craven, Horton bároja a klub új tagja, kötelessége a kereskedők céhének Nelson-serlegét beszolgáltatni.”

Lord Horton belépett, könyveden meghajolt és roppanó tapások sorozta fogadta, mikor a csodálatosan finom művű aranyserleget az asztalra helyezte.

— Lord Horton belépési díja lefizetett, indítványozom, hogy őt klubunk teljes jogú tagjának elismerjük és felavassuk, — mondta az elnök. Általános helyeslés követte szavait.

— Lord Horton, méltóságod közénk tartozik.

A lord az asztalhoz lépett és hűvös, nyugodt megmondottsággal nézett körül. Gyönyörű szál ember volt, kiváló elme és a maga idejében a társaság legjobb amatőr-színészeként tartották. Beutazta a világot, Tibetben kutatásokat végzett s a diplomáciában olyan neve volt, amit ha egy török meghallott, nyugtalan lett és komoran nézett maga elé. A Viktória-keresztet (a legnagyobb angol rendjel) még Chinában megkapta.

— Kegyetlen herceg és uraim, — kezdte, — köszönöm önöknek az ovációt és klubjuk szokásaihoz híven, el fogom mondani, hogy volt lehetséges feladatokat elvégezni. Amint megkaptam az értesítést, hogy belépési díjamul a Nelson-kelyhet tüzték ki, azonnal munkához láttam. A dolog nem volt nehéz. A prímerek taglistája megmutatta, hogy egy bizonyos Mr. Toft az egyesület kincstárnoka. A címár azt is megmutatta, hogy az illető gőzhajótulajdonos és az admirális litérszáma. Közelebbi tudakozásaim folytán megtudtam, hogy a kitérő férfi nem egészen tisztázott és nemcsak megvesztegethető, de maga is veszteget. Ezen előnyös tulajdonságait kihasználva a magam céljai javára s ha nem csalódom, hátralevő napjaira visszafizetem őt az érem liliomos, bár kevésbé jóveltem utjaira. Nemes tettem ellenértékül kölcsön kaptam tőle az ezüstkamara kulcsát. Fényes nappal mentem el zsákmanómért. Legnagyobb csodálkozásomra azt láttam, hogy várakoztam. Valaki egy ügynököt küldött oda, hogy az őrt szándékomból figyelmeztesse. Lármát ütöttek. Kegyetlen és méltóságos uraim, kinek a jövőtől ütöttek lármát?

Hangja fenyegetően csengett. Mikor hallgatva körülnéztem, a tagok feszengve és ideges csodálkozással tekintettek egymásra. Mi a hőhért akar ez ember? Válaszra vár talán?

A hallgatás kezdett kínos lenni.

— Kinek volt érdekében lármát ütni? — kérdezte Horton lord újból.

— Valószínűleg Toft urnak, — válaszolt egy hang.

— Úgy! Valószínűleg Toft urnak! Sir Francis Marwood, köszönöm önnek a feltevést. Azonban gyérünk tovább. Egy ismeretlennek a megbízottja tehát lármát ütött. Ez a megbízott egy hölgy volt, aki nem tudta, hogy figyelmeztetésével egy régi barátját árulja el. Egy pillanat múlva azonban szemközt állottunk s ő áruhámmá, felismert. Csak a hölgy okosságának és lélekjelenlétének köszönhettem megmenekülésemet.

— En is, mint Sir Francis Marwood, arra gondoltam, hogy Toft ur árult el s azonnal hozzá siettem, hogy a dolgot kinyomozzam. Itt meggyőződtem róla, hogy nem ő volt az, aki árult. Az őn föltevése tehát, Sir Francis Marwood hamis. Van talán még valakire gyanúja?

Sir Francis nem válaszolt. A megjegyzésének szentelt nagy figyelem kényelmetlenül érintette.

— Következő lépésem a hölgy felkutatása volt. Ez sem volt nehéz. Nem tudtam róla, hogy Londonban tartózkodik, de miután itt volt, fel kellett tennem, hogy címét a külügyi hivatalban megkérdezzem és felleve semben ezuttal se csat-

lódott. Megtaláltam barátnőmet és megtudtam tőle, hogy kitől kapta megbízását, hogy lármát üssön. Méltóztassanak jól ügyelni a névre uraim, — a titkos megbízó nem volt más, mint — Sir Francis Marwood, e klub tagja.

Ha bomba vágott volna az asztal közepére, nem okozhatott volna nagyobb meglepetést, mint e leleplezés. Ösztönszerűleg mindenki felkiáltott. Egy pillanatra minden tekintet Sir Francisra irányult, de a pillantások rögtön lesiklottak róla, hogy az ürességbe meredjenek.

(Folyt. köv.)

Betegeknek és üdülőknél

ősi utószeszona legjobban ajánlható az

Eléna pensió Abbáziában

Lakás, bőséges étkezés napi 25 lira. Felvilágosítást utazásra, vizumokra vonatkozólag ad a

Hegedüs Hirlapiroda Oradea-Mare.

E peccsétjeggel

kell a valódi „Bayer” fele aspirin-tabletta minden doboznak ellátva lenni. Utasítson vissza minden csomagolást, melyen ez ismeretlel nincs.

Aspirin tabletták

felülmúlhatatlan fej- és fogfájásnál neuralgiánál — reumánál nátház és influenzánál megkülönböztet.

Felhívás.

Felvilágosítás az eszroigim vevőknek.

Illetéktelen oldalról azt a hírt terjesztették, hogy egyes nagyban eladók az érdekelt publikum karára az ideai eszroigim-terméladására kártelet kötöttek, hogy aránytalanul magas árakat diktálhassanak.

Felvilágosításképpen közöljük, hogy ez egyáltalán nem felel meg a valóságnak és számos komoly engrosszista már hónapokkal ezelőtt saját évi szükségletét a termelési helyen azzal az elhatározással fedezte, hogy a zsidóság számára kizárólag elsőminőségű árut aránylag olcsó áron adjon el.

Különféle körülmények miatt az előre kiszemelt jó termék két harmada zsidócéla használhatatlanná vált és ezért részben már a termelési helyen, részben a kikötőkben meg kellett azokat semmisíteni. Az előbb említett előzetes vásárlás folytán azonban mégis lehetségesé válik, hogy az ideai eszroigim-árakat olyan módon tartjuk, hogy még a legszegényebb zsidó osztály tagja számára is lehetővé váljék, hogy Eszroigim-Mizwet teljesítse.

A trieszti piacon azonban romániai bevásárlók összefogtak és csupán egy kisebb mennyiségű és csekélyebb minőségű eszriget vásároltak be azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy ezen az uton természetesen hiányt idézzenek elő s ezzel magas árakat érjenek el. Hogy ezt a manővert megküszöböljék, az engrosszisták elhatározták, hogy Wienen piacot nyitnak, hogy ott

Himara- és Parga-Eszroigimot, Pálmát és Mirtust eredeti trieszti árban áruba bocsássanak.

Közelebbi felvilágosítást nyújt Riccardo Fuchs Trieszt, Corso 45.

**Apróhirdetés egy
szó ára 4 Lei, vas-
tag betűvel 8 Lei.
legkisebb hirdetés
10 szóig 40 Lei.**

HÁZASSÁG

Bénósné ötszáz ezer Lei
kézpénzzel rendelkező 26
éves, izraelita, érettségizett
fiatalember. Teljes című le-
velek Rudolf Mossehoz
Oradea-Mare küldendők.
3438M

OKTATÁS

Lyceumi rendes, vagy ma-
gántanulók állandó előké-
szítését vállalja ügy órákra
mint vizsgára okl. közép-
iskolai szaktanár. Cím a
kiadóban. 3388

Okleveles tanítónő vidéki
uri családhoz, házi tanító-
nak ajánlkozik. Cím a ki-
adóban. 3429

Donát

Strada D. Cantemir 30.
(volt Beothy Ödön-u.)

**Gyakorlati
tanfolyam**
szeptemberbe kezdődik
**Gyorsírás
Gépirás
Könyvtári
Nyelvek**
Olcsó árak!

LAKÁS

Garçon ur bútorozott szo-
bát keres csakis uticsalád-
nál. Címét a Hegedűs Hir-
lapirodába kér. 3410H

Egyszobás központban lé-
vő lakásért adnék 12 ezer
Lei lelépést. Cím Hegedűs
Hirlapirodában. 3414H

Beköltöztető modern, 3
szobás, hallos ház Calea
Dorobanților (Rulikovszky-
ut) elején eladó, esetleg ki-
adó. Cím kiadóban. 3425

Magas bért fizetnek kettő,
esetleg egy üres szobáért
irodáknál központban. Cím
két kiadóba kerek. 3426

Alkalmazás

Reál érettségit tett fiatal-
ember bármilyen gyakor-
noki állást keres. Cím a
kiadóban. 3407

Jó fizetéssel tanulókat fel-
vesz a „Vulcán” Delav-
rancea (Ritoók-utca) 15. sz.
3433H

14 éves kisleány helyet
keres 1 gyermekhez, vagy
tanuló leánynak menne
egész napra, csupán koszt
ellenében. Cím Hegedűs
Hirlapirodába. 3435

Kéttagu családhoz minde-
nes kerestetik azonnalra.
Kocsán Jánosné, Str. Ep.
Ciorogariu (Uri-utca) 24.
II. 12. 3431.

Fodrászsegéd és tanuló
felvétetik. Handel, Str. Tache
Ionescu (Körös-u.) 16. 3432

Részes molnárt keresek
vizimalomba október 1-re.
Jukács Ernő, Cianoles, Jud.
Bihor. 3430

Értesítés

Mosse-hirdetés

Értesítés

Szűcs szalonomat

Bulv. Regele Ferdinand 15. szám alatt megnyitottam

Szalonomban a legutolsó párisi creaciók alapján mér-
ték után készítik a legméltányosabb árak mellett
női és férfi bundát, sálát, estélyi betépet

sourteur parisien **Stefan Lakatos** *sourteur parisien*

A Dréher-Maggenmacher

Nagyváradai Sörgyár r-t.

legújabb világos sör specialitása

„Őszi Sör“

mindenütt kapható.

Önmagának ellensége

ha si'ány kávét vesz ENRILO
helyett, mely egymagában,
tehát minden pöltek nélkül
ízletes, tápláló italt ad. Az
ENRILO pótolja a babkávét
is. — Amellett az ENRILO
táperősebb és kiadósabb,
azért használatban rendki-
vül olcsó. Ezen különleges-
ség minőségeért készítője a

Franck Henrik Fiai

cég világhire szavatal.

ENRILO

MEINL

pörkölt-kávét na-
ponia friss érkezik
a WURST-céghez

Bul. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut)

Eladó: Str. Oltenia (Csengeri-u.) háromszobás
magánház 200,000; Villamos mellett szép
magánház, tágas udvarral 270,000; Olasziban négyszobás,
fürdőszobás magánház 400,000 és kétlakásos 400,000;
Központban négyszobás, fürdőszobás, parkettes magán-
ház 520,000; Str. Ciorogariu (Uri-u.) mellett négyszobás
magánház, istálló és kocsiszinnel; mindenütt átadó szép
lakásokkal. Házak, telkek, szőlők, földbirtokok.

Csapó, Str. Szitaroveszky 7.

Aszódi

8-féle zamatu

pörkölt kávéi a legjobbak

Az ünnepekre hárs- és akácmez, saját darálású por-
cukor és a legjobb fűszerárak kaphatók. Friss idei
mák és dió. **Aszódi Sas-palota.**

Biharmegyei Gazdasági Egyesület
árúosztálya

ajánl:

superjósziót.

nemesített vetőbuzát

A kolozsvári Czell sörfőzde világos „URSUS” söre a
közönség legkedveltebb itala. Össze nem tévesztendő más
gyártmányu „CZELL” elnevezésű sörökkel, mert **csak az**

„URSUS“

elnevezésű sör az eredeti és közkedvelt,
Kolozsvári-Monostori sör!

A Nagyváradai Bőröndáru és Táskagyár

Az iskola-idény beálltával
gyáramban, Str. Cuxa Voda
(Pracsvay-utca) 18. szám
alatt az iskola-táskák de-
taifbani eladását engros
árban megkezdettem.

Nyomatott Sonnenfeld Adoli R.-I. köríorgógépén.

Adás-Vé

Uj esőköpeny köz-
férfinék, egy pár
félcipő eladó. Ci-
ban.

Egy női angol cu-
csón eladó. Cim
ban.

Zsidó lyceumi tan-
eladók, főleg V.
lyosok Str. Mária-
utca) 1. emelet.

Eladó két hatalm-
nek, ruhának all-
hafa festett szék-
tckinhető Pered-
újságról Nagy-
késztősege d. u

Eladó 42 cal. bo-
tok, 4 hold szőlő-
bás lakás, fürdő-
kás, 4 kut, 2 n-
tálló 20 jóságra.
gyümölcsös 2.000
Házak 8.000,000-
Józsefnél 9-
6-ig Str. Tacke-
(Körös-u.) 21.

Hálószoba bere-
adó. Str. T. Cip-
dossy M.-u.) 10/

Nagyon szép gy-
derob szekrény
adó Strada Nic-
(Zöldi-u.) 1. II

Házak eladók. I
megbízásokat vá-
kölcsönöket me-
Magánpénzeket
kihelyezünk. Ada-
Parcul Traian 12
delután.

Különb

24% kamatra ken-
gánpénzt teljes
Adásvételi Rész
Traian (Széchen-
Értesítés delután

Autobus járat 23
dea-Mare és Ar-
mely indul e hó-
Sas kávéház elől
7 órakor, érkezik
deléltől 10 óra
jegyzések a Pal-
házban, Deutsch
iroda.

Román-Ma

Magyar-R

Ghetie szótár

a hegédus

lapirodó

ÓRÁ

ékszerek eladár

szerű javítása a

pikáltabb

TISZAY

Alexandri (Tele

Julányos drak. P

Remél

tudja már, h

Pannoniáb

vízumoz

DEUTS

a lufár

Utleveleket e